

Beantwoording aanvullende vragen Commissie voor de m.e.r. ter verduidelijking stikstofdepositie

De Commissie voor de m.e.r. heeft in het kader van de toetsing van het MER Gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten vragen gesteld over de stikstofdepositie:

Voor de aanlegfase wordt een beroep gedaan op de partiële stikstofvrijstelling voor de bouwfase, hoewel een toename plaatsvindt van maximaal 0,15 mol/ha/jr op (bijna) overbelaste hexagonen. Waarom zijn in het kader van het MER, en het volwaardig meewegen van het milieubelang, geen mitigerende maatregelen in beeld gebracht? En in hoeverre wordt rekening gehouden met het eventueel niet standhouden van deze wettelijke vrijstelling?

De effecten van de gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten zijn getoetst aan de huidige wet- en regelgeving; er is niet vooruitgelopen op de situatie waarin de Bouwvrijstelling niet meer zou gelden. Aangezien de m.e.r.-regelgeving (Europees en nationaal) vereist dat aanzienlijke milieueffecten, maatregelen en alternatieven beschreven moeten worden is tijdens het bezoek van de commissie d.d. 19 september 2022 onderstaande mondelinge toelichting gegeven.

1. Voor de aanlegfase wordt een maximale, tijdelijke depositie toename berekend van 0,22 mol N ha⁻¹j⁻¹, waarvan de maximale tijdelijke depositietoename op daadwerkelijk of bijna overbelaste hexagonen maximaal 0,15 mol N ha⁻¹j⁻¹ bedraagt.
In de berekening voor de aanlegfase is echter nog geen rekening gehouden met mitigatie. Dit is wel gedaan voor de gebruiksfase.
In de berekening voor de aanlegfase moet derhalve de mitigatie nog worden verrekend. Mitigatie vindt plaats doordat voor de herinrichting van het plangebied vier percelen landbouwgrond uit agrarisch gebruik worden genomen. De totale NH₃-emissie in de referentiesituatie komt uit op 125,8 kg. Dit leidt tot een stikstofdepositie van maximaal 0,1 mol/ha/j. die dus in mindering moet worden gebracht.
In de aanlegfase is voor volgende hexagonen een depositie berekend meer dan 0,1 mol/ha/j.

ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeeleigebied
0,15 mol/ha/j.

ZGLg08 Nat. Matig voedselrijk grasland 0,13 mol/ha/j.

De werkelijke depositie is derhalve lager en meer in de orde van grootte van respectievelijk 0,05 mol/ha/j. en 0,03 mol/ha/j.

2. De hexagonen waarop de depositie plaatsvindt zijn daarnaast zogenaamde “zoekgebieden” voor habitattypen waarvan de kwaliteit meer wordt bepaald door de hydrologische situatie.

In het artikel van Dr. H.F. van Dobben Senior ecooloog aan Wageningen University & Research verschenen in NUMMER 2, maart 2020 / SDU Tijdschrift Natuurbeschermingsrecht

wordt gesteld dat het effect van depositie van stikstof versterkt of verzwakt worden door andere milieufactoren. In het algemeen kan men zeggen dat onder de huidige Nederlandse omstandigheden de kwaliteit van de natuur in hoge mate door de volgende drie factoren wordt bepaald:

- de depositie;
- de hydrologie (hoeveelheid en kwaliteit van het water);
- het beheer.

In dit geval is de kwaliteit van de betreffende habitattypes ZGLg11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeeleigebied en ZGLg08 Nat. Matig voedselrijk grasland meer afhankelijk van de hydrologie en het beheer.

Omdat andere factoren een grotere rol spelen ten aanzien van de kwaliteit kan met zekerheid worden gesteld dat de geringe toename van depositie in dit project geen significant negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van de betrokken Natura 2000-gebieden.

3. De gebiedsontwikkeling (fase 1) wordt gerealiseerd als meekoppelproject van de dijkversterking Neder-Betuwe (met het Waterschap Rivierenland is hiertoe een realisatieovereenkomst gesloten). Het Waterschap Rivierenland sluit aan bij het landelijk akkoord: minstens 55% minder CO₂-uitstoot in 2030, en heeft dit in zijn beleid vertaald naar een doelstelling van 80% reductie van CO₂-emissie in 2027. Aangezien fossiele brandstof de bron is van zowel CO₂-emissie als stikstofdepositie, zorgt dit beleid ook voor vermindering van de stikstofdepositie.

Gezien het tijdelijk karakter van de uitvoeringswerkzaamheden in deze uiterwaard (de belangrijkste onderdelen van de gebiedsontwikkeling kunnen in een half jaar worden uitgevoerd), en de onzekerheid over de precieze wijze van uitvoeren van het gecombineerde project is de uitvoeringswijze op het moment van opstellen van het MER niet verder geoptimaliseerd. Het Waterschap Rivierenland die fase 1 van de gebiedsontwikkeling gaat realiseren, heeft inzet van stage V materieel als minimumeis gesteld voor de uitvoerende aannemer, en heeft budget gereserveerd voor de inzet van emissieloos elektrisch materieel.

Dankzij het MER, dat duidelijkheid biedt over alle effecten, blijft het milieubelang volwaardig meewegen in de besluitvorming. Wij menen met bovenstaande dat voldoende inzicht is gegeven in bronmaatregelen (punt 3) en mitigerende maatregelen (punt 1) zodat zeker is dat aantasting van natuurlijke kenmerken voorkomen kan worden (zie ook punt 2).